

Gyvybės mokslų kryptių grupės trumpa apžvalga

Įvadas

Ši apžvalga skirta Gyvybės mokslų studijų kryptių grupei. Šių trumpųjų apžvalgų tikslas yra valstybinėms institucijoms suteikti informacijos apie įvairias studijų kryptių grupes, priimant su švietimo planavimu susijusius sprendimus. Apžvalgose pateikiama į atitinkamai studijų kryptių grupei priklausančias studijų programas stojančiųjų, studijuojančiųjų ir studijas baigusiųjų situacija.

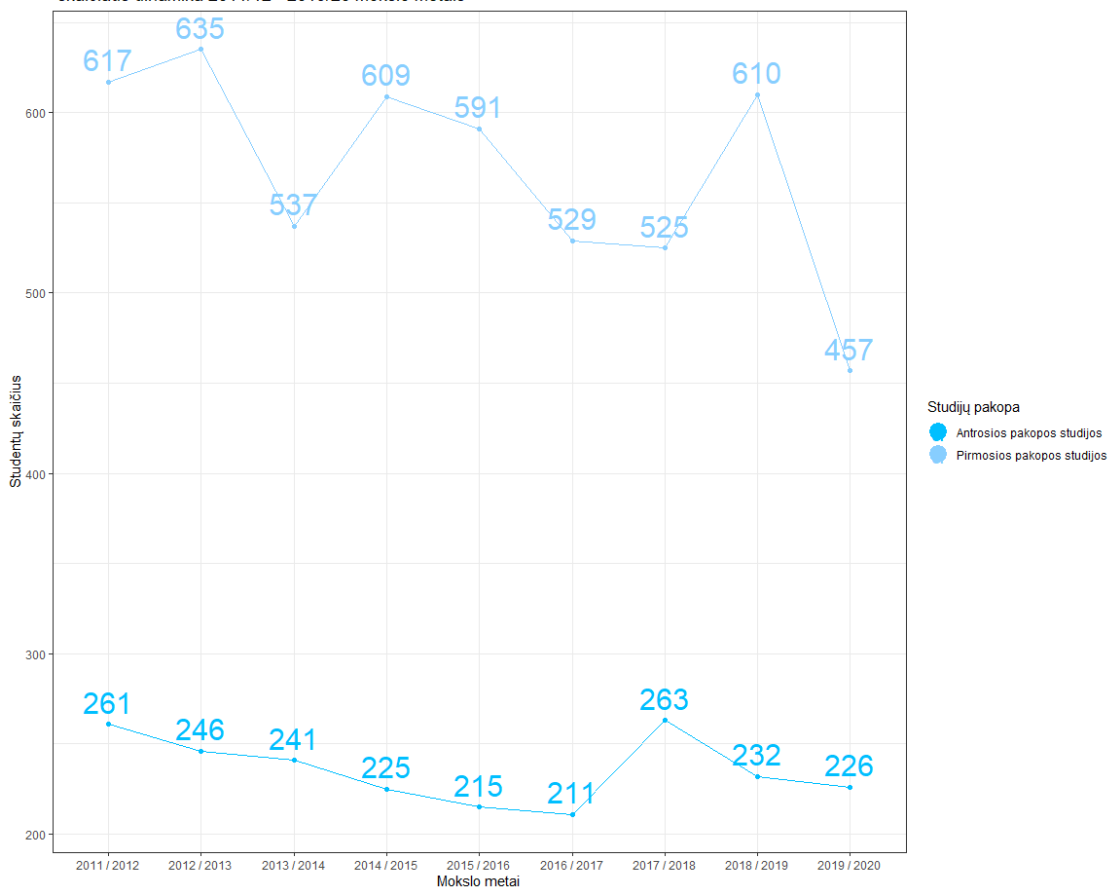
Pirmoje apžvalgos dalyje pateikiama informacija apie priimtų studentų į gyvybės mokslus skaičiaus pokytį. Antrajame skyriuje apžvelgiamas studijų populiarumas ir pasirengimas šios srities studijoms. Trečiajame skyriuje galima rasti informaciją apie absolventų padėtį darbo rinkoje. Ketvirtajame - absolventų profesijas. Apžvalgos pabaigoje pateikiamas palyginimas su kitomis studijų kryptių grupėmis.

Dėl mažėjančio gyventojų skaičiaus, mažėjo ir stojančiųjų į gyvybės mokslų skaičius (-26%). Lietuvos studentų nuo 2011/12 mokslo metų iki 2019/20 mokslo sumažėjo -61019 (-44%). Studentų pokytis yra netolygus tarp aukštųjų mokyklų ir tarp skirtingų studijų programų.

Studentų skaičiaus pokytis

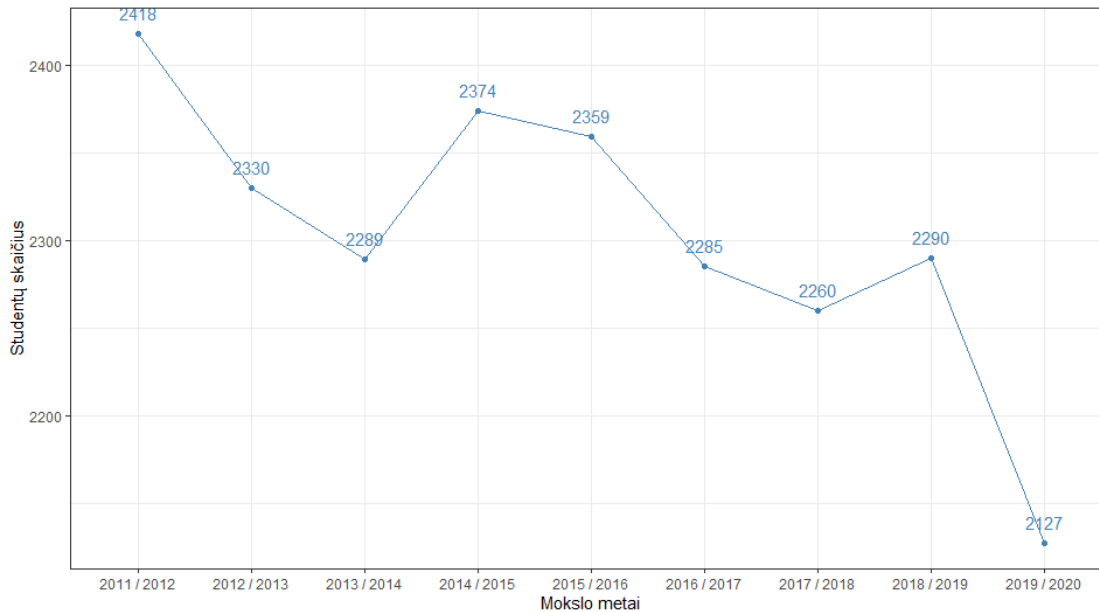
Į pirmosios pakopos studijas Gyvybės mokslų universitetuose 2011/12 ir 2019/20 metais įstojo atitinkamai 617 ir 457 (-26%) asmenys (1 pav.).

1 pav. Gyvybės mokslų studijų kryptių grupėje priimtų studentų skaičiaus skaičiaus dinamika 2011/12 - 2019/20 mokslo metais

Bendras visų pakopų gyvybės mokslų (išskyrus III pakopos studentų) studijų kryptių grupės studentų skaičius pasikeitė nuo 2418 (2011/12 m. m.) iki (2127) (2019/20 m. m.) arba -12%. Bendras pirmosios pakopos studentų skaičius (visų kursų kolegijos ir universitetinių studijų) pirmosios pakopos nuo 2011/12 metų 1921 iki 2019/20 pasikeitė iki 1651 (-14%) studentų (2 pav.).

2 pav. Gyvybės mokslų studijų kryptių grupėje studijuojančių studentų skaičiaus skaičiaus dinamika 2011/12 - 2019/20 mokslo metais

Analizuojamu laikotarpiu universitetuose gyvybės mokslų pirmosios ir antrosios pakopos studentų skaičius mažėjo: -291 (-12%). Studijų kryptių grupės studentų skaičius antroje studijų pakopoje mažėjo (-4 %). 2011/12 mokslo metais buvo 497 studentai, o 2019/20 mokslo metais šis skaičius siekė - 476 (studentų skaičiaus pokytis yra -4%). Pirmosios ir antrosios pakopos studentų skaičiaus santykis (antrosios pakopos studentų skaičius padalintas iš pirmosios pakopos koleginių ir universitetinių pirmosios pakopos studentų) analizuojamu periodu didėjo (2011/12 santykis buvo 26%, 2019/20 buvo — (29%). Antrosios pakopos studentų santykis rodo, ar santykinai didėja magistrų lyginant su pirmosios pakopos studentais.

Universitetines gyvybės mokslų studijas vidutiniškai pabaigia 62% įstojusiųjų, o kolegijas baigia NaN% (1 lentelė). Palyginimui, pagal EBPO (OECD, 2019 ¹) šis rodiklis visoms studijų kryptims siekia 39% (EBPO šalyse), o Lietuvoje — 61% (kolegijų ir universitetų bakalauro studentų).

1 lentelė. Universitetines studijas baigusių** asmenų dalis nuo 2011/12-2014/15 mokslo metais įstojusiųjų studentų

Įstojimo metai	Priimtų asmenų skaičius	Baigimo metai	Baigusiųjų asmenų skaičius	Baigusiųjų dalis*, proc.
2011	617	2015	380	62
2012	635	2016	348	55
2013	537	2017	349	65
2014	609	2018	395	65

¹ OECD (2019), Education at a Glance 2019: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris, https://www.oecd-ilibrary.org/education/education-at-a-glance_19991487

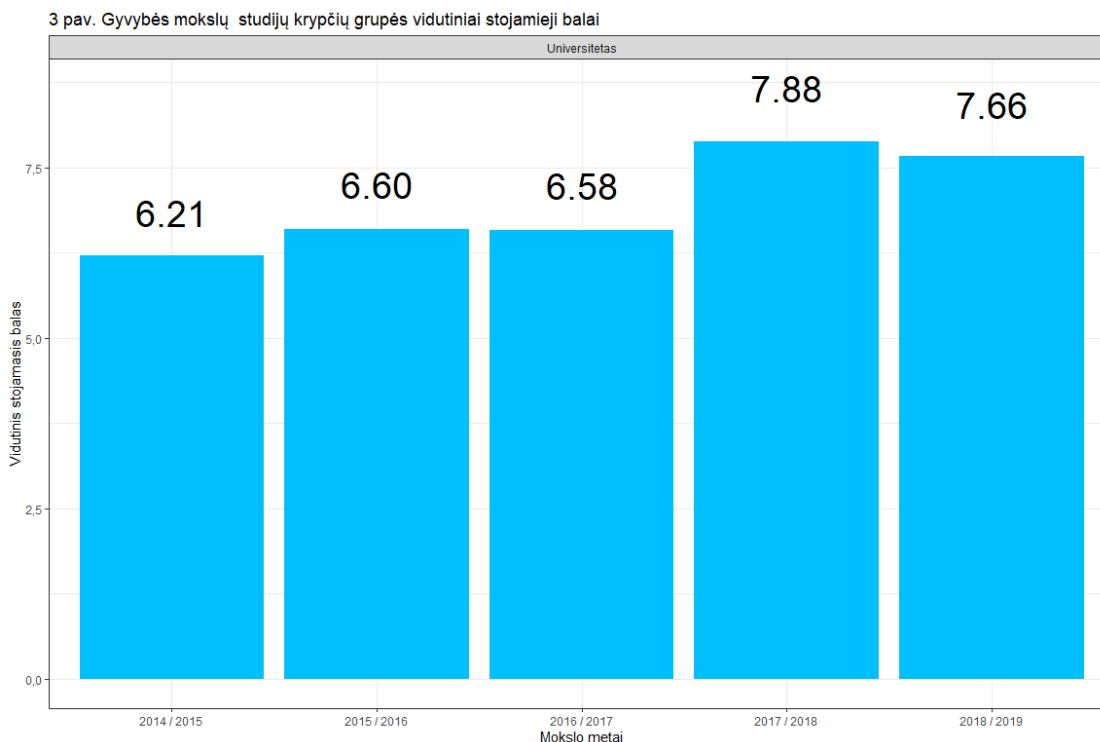
* *Baigusiųjų asmenų skaičius skaičiuojamas iš visų tais metais sėkmingai baigusiųjų studijas asmenų.*

** *Daroma prielaida, jog asmuo universitetines studijas baigia per 4 metus.*

Gyvybės mokslų studijų krypčių grupėje studijų programų (universitetuose) skaičius nuo 2011/12 mokslo metų mažėjo. 2011/12 mokslo metais buvo 35, o 2019/19 - 33 programos. Tarp universitetų daugiausia studijų programų vykdo Vilniaus universitetas - 14 (Bendrai universitetinių programų yra 33 (42%)) studijų programas (Ir toje aukštojoje mokykloje studijuoja 57% visų Gyvybės mokslų priimtų studentų).

Pasirengimas studijoms

Stojimo į aukštąsias mokyklas dinamika gali indikuoti keletą dalykų: kiek šios studijos yra populiarios tarp abiturientų vertinant ateities perspektyvas, besikeičiantį valstybės finansavimą ar stojančiųjų abiturientų gebėjimus bei motyvaciją. Gyvybės mokslai studijų krypčių grupės vidutinis stojimo balas į gyvybės mokslų universitetines I pakopos ir vientisąsias studijas pirmu pageidavimu 2014/15 mokslo metais buvo 6,21, o 2018/19 buvo 7,66 (didėjo 1,5). Stojančiųjų į kolegines Gyvybės mokslai studijų krypčių grupės studijas, balas pakito nuo 2014/15 iki (balo).

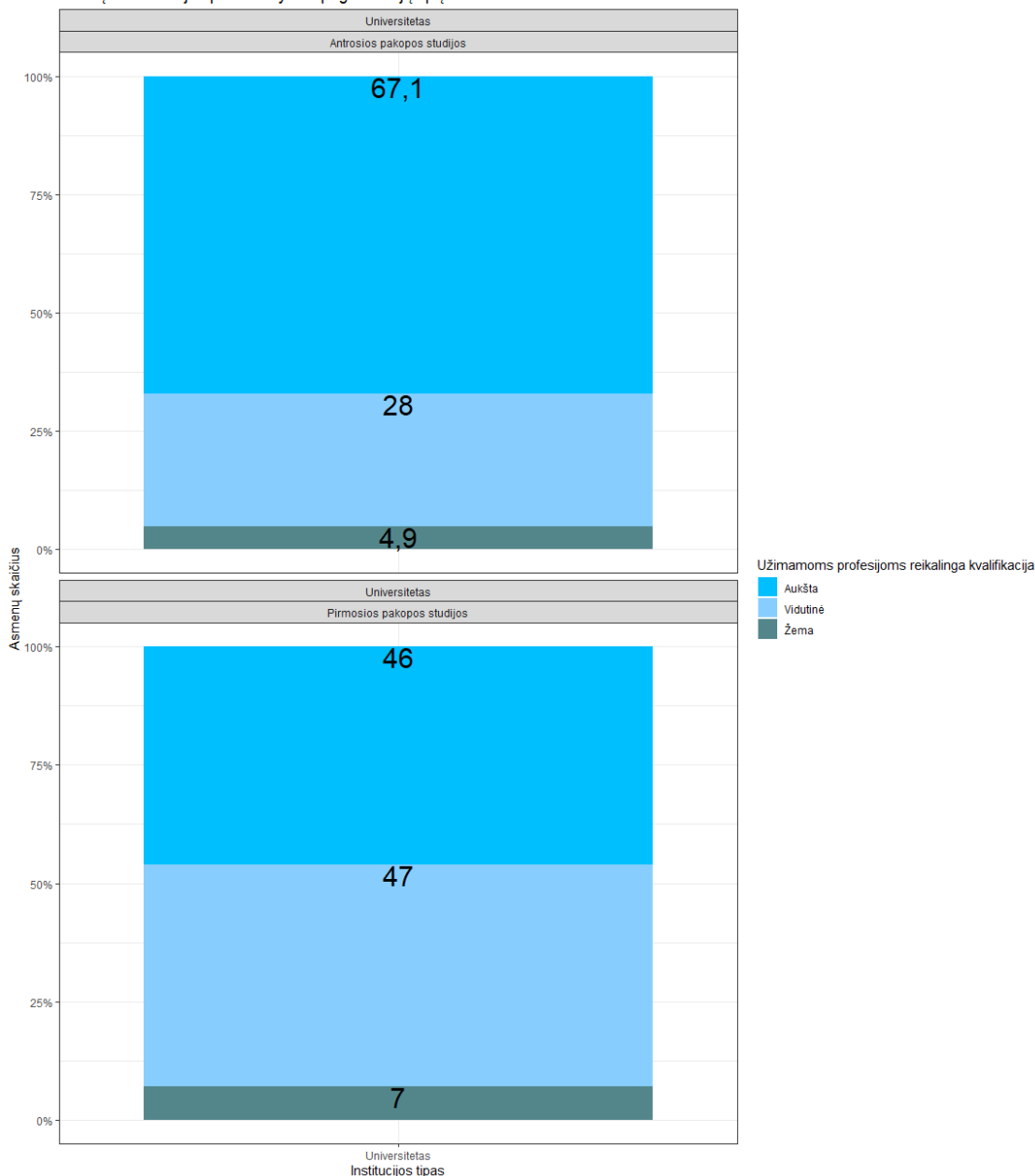

Absolventų padėtis darbo rinkoje

Gyvybės mokslų studijų krypčių grupės 2017/18 mokslo metų absolventų baigė ir per 12 mėn nuo jų studijų baigimo įsidarbino 189 (53%) universitetų. Baigusiųjų antrosios pakopos studijas įsidarbino — 124 (76%) absolventai. Vidutinės absolventų pajamos 12 mėn. po studijų baigimo: universitetinių studijų absolventų — 556 eurų, antrosios pakopos - 858 eurų.

Siekiant įvertinti absolventų įsidarbinimą svarbu įvertinti į kokios kvalifikacijos (aukštos, vidutinės, žemos) profesijas analizuojamos studijų kryptių grupės absolventai įsidarbina (profesijų kvalifikacijos apibrėžimai pateikiami metodikos dalyje)(4 pav.).

4 pav. 2017/18 metais baigusių Gyvybės mokslų studijų kryptių grupės absolventų, dirbančių samdomą darbą kvalifikacijos pasiskirstymas pagal studijų tipą

Dažniausios absolventų profesijos

Biologai, botanikai, zoologai ir giminių profesijų specialistai yra dažniausia profesija, kurioje dirba nagrinėjamos studijų kryptių grupės I pakopos absolventai. Jų vidutinės pajamos šioje profesijoje — 559 eurų). Kitas profesijas dirbančių absolventų vidutinės pajamos pateikiamos 3 lentelėje.

2 lentelė. Gyvybės mokslų 2017/18 mokslo metais baigusių universitetų absolventų 5 dažniausiai užimamos profesijos pagal Lietuvos profesijų klasifikatoriaus pagrindinius pogrupius 12 mėn. po studijų baigimo

Pagrindinis profesijos pogrupis	Asmenų skaičius	Vidutinės pajamos, eur
Biologai, botanikai, zoologai ir giminiškų profesijų specialistai	14	559
Chemikai	12	702
Parduotuvių pardavėjai	10	548
Gyvosios gamtos mokslų technikai (išskyrus medicinos ir patologijos laboratorijų technikus)	7	255
Kitur nepriskirti nekvalifikuoti apdirbimo pramonės darbininkai	5	649

Dirbančiųjų absolventų dalis pagal studijų krypčių grupes

Šiame poskyryje pateikiami visų studijų krypčių absolventų įsidarbinimo rodikliai (5 lentelė). Lentelėje pateikiama pirmosios pakopos absolventų situacija darbo rinkoje pagal studijų krypčių grupę ir baigtos institucijos tipą. Rangas pateikia krypčių grupės ir institucijos tipo (eilės numerį pagal atitinkamo rodiklio reikšmę, kur 1 vieta nurodo didžiausią reikšmę, o 30 vieta - mažiausią). Rangas parodo, kiek galima geriau (arba blogiau) atitinkamos studijų krypčių grupių absolventams sekasi nei kitiems, vertinant pagal vidutines uždirbamas pajamas ir užimamų profesijų kvalifikaciją. Savo išsilavinimą atitinkantį darbą dirbančiųjų dalis - iš visų samdomą darbą dirbančiųjų asmenų, dalis kurie dirba aukštos kvalifikacijos darbuose.

5 lentelė. 2017 metų visų studijų krypčių grupių pirmos pakopos ir vientisųjų studijų absolventų bendra padėtis darbo rinkoje 12 mėn. po studijų baigimo

Studijų krypčių grupė	Institucijos tipas	Vidutinės pajamos, eur	Vidutinių pajamų rangas	Savo išsilavinimą atitinkantį darbą dirbančiųjų dalis, proc.	Savo išsilavinimą atitinkantį darbą dirbančiųjų dalies rangas
Fiziniai mokslai	Kolegija	745	11	72	9
Fiziniai mokslai	Universitetas	798	5	71	10
Gyvybės mokslai	Universitetas	546	31	66	19
Humanitariniai mokslai	Kolegija	629	23	52	26
Humanitariniai mokslai	Universitetas	651	19	63	21
Informatikos mokslai	Kolegija	788	8	66	18
Informatikos mokslai	Universitetas	1004	1	92	1

mokslai					
Inžinerijos mokslai	Kolegija	822	4	39	28
Inžinerijos mokslai	Universitetas	913	2	71	11
Matematikos mokslai	Universitetas	845	3	81	4
Menai	Kolegija	567	28	53	25
Menai	Universitetas	636	21	76	7
Socialiniai mokslai	Kolegija	646	20	59	24
Socialiniai mokslai	Universitetas	729	12	71	12
Sportas	Universitetas	632	22	59	23
Sveikatos mokslai	Kolegija	565	29	70	14
Sveikatos mokslai	Universitetas	749	10	87	2
Technologijų mokslai	Kolegija	628	24	34	29
Technologijų mokslai	Universitetas	691	15	68	15
Teisė	Kolegija	619	26	31	30
Teisė	Universitetas	796	6	79	5
Ugdymo mokslai	Kolegija	627	25	76	6
Ugdymo mokslai	Universitetas	723	13	70	13
Verslo ir viešoji vadyba	Kolegija	674	17	48	27
Verslo ir viešoji vadyba	Universitetas	783	9	68	16
Veterinarijos mokslai	Kolegija	572	27	64	20
Veterinarijos mokslai	Universitetas	794	7	82	3
Žemės ūkio mokslai	Kolegija	687	16	17	31
Žemės ūkio mokslai	Universitetas	702	14	60	22

Metodika

Pateiktoje analizėje buvo naudojami šie duomenų šaltiniai:

- Švietimo valdymo informacinės sistemos (ŠVIS) duomenys apie samdomų darbuotojų vidutines draudžiamąsias pajamas, profesijas ir įsidarbinimo laikotarpius.
- Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos (SODRA) duomenys apie samdomų darbuotojų vidutines draudžiamąsias pajamas, profesijas ir įsidarbinimo laikotarpius.
- Lietuvos aukštųjų mokyklų bendrojo priėmimo duomenys (LAMABPO) - duomenys apie aukštąsias mokyklas stojančiuosius asmenis.

Kvalifikacijų lygmenys:

- Aukštos kvalifikacijos profesijos darbuotojas – samdomas darbuotojas, kurio užimama profesija tiriamuoju laikotarpiu yra priskiriama 0-3 pagrindinių grupių pagal Lietuvos profesijų klasifikatoriaus (toliau – LPK) apimamoms profesijoms, išskirtoms pagal LPK kvalifikacijų lygmenis.
- Vidutinės kvalifikacijos profesijų darbuotojas – samdomas darbuotojas, kurio užimama profesija tiriamuoju laikotarpiu yra priskiriama 4-8 pagrindinėms Lietuvos profesijų klasifikatoriaus grupėms priskiriamose profesijose. Išskirti pagal LPK kvalifikacijos lygmenis, kuriose dažniausia pageidaujamas išsilavinimas yra pradinis arba vidurinis išsilavinimas.
- Žemos kvalifikacijos profesijos darbuotojas – samdomas darbuotojas, kurio užimama profesija tiriamuoju laikotarpiu yra priskiriama 9 pagrindinei grupei pagal LPK apimamos profesijos pagal LPK kvalifikacijų lygmenis.

Kiti apibrėžimai:

- Įgytą kvalifikaciją atitinkančias profesijas užimančių absolventų dalis - absolventai, kurie dirba 0-3 Lietuvos profesijų klasifikatoriuje grupėms priskiriamose profesijose.

Dėl 2017 metais pasikeitusios studijų kryptių grupių klasifikacijos šiose analizėse naudojami tokie naujų ir senų studijų kryptių grupių junginiai:

Šioje analizėje naudojama tokia studijų kryptių grupių klasifikacija:

6 lentelė. Naudojama klasifikacija

Studijų kryptių grupės (nuo 2017-01-01)	Studijų kryptių grupės (iki 2017-01-01)	Studijų kryptis (nuo 2017-01-01)	Studijų kryptis (iki 2017-01-01)
Gyvybės mokslai	Gyvybės mokslai	Biologija	Biologija
Gyvybės mokslai	Gyvybės mokslai	Biologija	Ekologija
Gyvybės mokslai	Gyvybės mokslai	Botanika	Biologija
Gyvybės mokslai	Gyvybės mokslai	Genetika	Genetika
Gyvybės mokslai	Gyvybės mokslai	Gyvybės mokslai	Ekologija
Gyvybės mokslai	Gyvybės mokslai	Mikrobiologija	Mikrobiologija

Gyvybės mokslai	Gyvybės mokslai	Molekulinė biologija, biofizika ir biochemija	Biochemija
Gyvybės mokslai	Gyvybės mokslai	Molekulinė biologija, biofizika ir biochemija	Biofizika
Gyvybės mokslai	Gyvybės mokslai	Molekulinė biologija, biofizika ir biochemija	Molekulinė biologija
Gyvybės mokslai	Gyvybės mokslai	Zoologija	Biologija
Sportas	Gyvybės mokslai	Sportas	Laisvalaikio sportas
Sportas	Gyvybės mokslai	Sportas	Pasiekimų sportas